

Hva forventes av en god refleksjonstekst?

Språkovergripende translatørkurs

28.09.2024

Hva er en refleksjonstekst?

En refleksjonstekst er en rapport der oversetteren reflekterer over og begrunner valg foretatt under oversettelsen av en kildetekst.

I refleksjonsteksten skal du vise:

- kritisk innsikt og selvstendig tenkning
- at du har orientert deg om emnet gjennom omfattende og relevant lesning
- at du kan uttrykke deg klart og presist når du argumenterer
- at du kan redegjøre for vesentlige utfordringer ved oversettelsen
- at dine valg i oversettelsesprosessen er relatert til strategi og oversettelsesoppdrag
- at du kan vurdere relevante aspekter ved kildeteksten, f.eks. forfatterens intensjon, mottaker og publiseringssted
- at du har vurdert mottaker i måltekstkulturen i forhold til bakgrunnskunnskap, kulturelle aspekter osv.
- god og riktig språkføring

([Autorisasjonsprøve i oversettelse | NHH](#))

- Arbeidet med refleksjonsteksten skal øke bevisstheten om oversettelses-faglige spørsmål og sentrale utfordringer ved oversettelse av en kildetekst.
- Øvelse i refleksjon over utfordringer og valg i oversettelsesprosessen er vesentlig for senere virksomhet som translatør, ikke minst for å kunne begrunne oversettelsesvalg overfor kunder.

Formelle krav

- Refleksjonsteksten skal skrives på samme målpråk som oversettelsen.
- Teksten skal skrives som en sammenhengende tekst.
- Lengden skal være minimum 1500 og maksimum 2000 ord.
- Referanselisten skal inneholde de kildene du har brukt i refleksjonsteksten.

Se for øvrig: www.nhh.no/institutt/fagsprak-og-interkulturell-kommunikasjon/autorisasjonsprove-i-oversettelse/

Struktur

Refleksjonsteksten skal ha følgende inndeling:

- Innledning
- Hoveddel, fortrinnsvis med mellomoverskrifter
- Avslutning
- Referanseliste

Innledning

Innledningen består av en kort presentasjon av oppdraget og av kildeteksten med f.eks. klargjøring av sjanger, hvor kildeteksten var publisert og eventuelt særtrekk ved teksten.

Videre skal innledningen angi hvem som er intenderte mottakere av målteksten og hvor oversettelsen skal brukes.

Disse opplysningene finner du i beskrivelsen av oversettelsesoppdraget, som alltid følger eksamenstekstene.

Er også fint om du kan si noe om mottakers antatte kunnskapsnivå innenfor emnet (presupposisjoner).

På bakgrunn av opplysningene du har gitt som nevnt ovenfor, bør du angi teksttype og strategi for oversettelsen.

I innledningen kan du også kort orientere om hvilke problemtyper du vil ta opp i hoveddelen.

Øversettelsesoppdraget

Øversettelsesoppdraget høsten 2023:

Et øversettelsesvalg henger alltid tett sammen med vurderinger knyttet til det konkrete øversettelsesoppdraget (translation brief). Derfor følger her beskrivelsen av et tenkt oppdrag for øversettelsen av nedenstående tekst hentet fra A-magasinet, se originalkilden nederst.

Translation brief: Teksten skal brukes i en flerspråklig brosjyre for turister om friluftsattraksjoner langs den norske kysten utgitt av DNT.

Her er et eksempel på øversettelsesoppdrag, som alltid følger eksamenstekstene. I oppdraget ligger det mange opplysninger om og føringer for øversettelsen som du kan bruke i innledningen.

Teksttype:

- Informativ
- Appellativ/operativ
- Ekspressiv

Strategi

På bakgrunn av observasjoner og refleksjoner angående kildeteksten og målteksten, bestemmes strategi.

Instrumentell oversettelse:

mottaker-orientert oversettelse der valgene i oversettelsesprosessen styres av måltekstens funksjon og leserne i måltekstkulturen

Dokumentarisk oversettelse:

avsender-orientert oversettelse som gjengir innholdet og strukturen i kildeteksten så nært opp til kildeteksten som mulig

En oversettelse kan ha innslag av begge strategier. Dette kan det redegjøres for i refleksjonsteksten.

Overblikk over kildeteksten

Etter et overblikk over kildeteksten vil det da være mulig å identifisere noen særtrekk:

For eksempel:

- Tema
- Presupposisjoner
- Ordvalg
 - allmennord/faguttrykk
 - metaforer
- Setningsstruktur
- Forholdet mellom forfatter og leser
 - Personlig/upersonlig stil
 - Symmetrisk/asymmetrisk kommunikasjon
- Sammenheng i teksten
- Kohesjon: overordnet struktur, argumentasjon, gjentakelser, setningskobling, årsak/virkning

Men skriv gjerne innledningen til slutt, når du har arbeidet deg gjennom oversettelsen og virkelig har oppdaget særtrekk og utfordringer.

Hoveddel

Hoveddelen bør

- **struktureres systematisk etter problemtyper** med mellomoverskrifter, for eksempel terminologi, kulturelle aspekter, presupposisjoner, metaforer, setningsstruktur, stil, sjangerkonvensjoner mv., avhengig av hva som er relevant for den aktuelle oversettelsen
- inneholde **drøfting av løsninger** med angivelse av alternative formuleringer
- angi hvilke **informasjonskilder** løsningen er basert på
- inneholde en vurdering av den enkelte informasjonskilde/**kildekritikk**

Du bør altså ikke nevne utfordringer etter hvert som de dukker opp i teksten, men kategorisere de elementene du vil drøfte. Etter innledningen går du rett på mellomoverskrift for en problemtype – «hoveddel» skal ikke være en overskrift.

Du bør vise at du kan argumentere profesjonelt og systematisk. Følgelig skal du ikke base deg på «jeg synes» e.l. Personlige observasjoner som at noe er «vanskelig», bør heller ikke forekomme. Det samme gjelder påstander om at noe er vanlig på norsk eller fremmedspråket uten at du kan vise til kilder som underbygger påstanden din, for eksempel kontrastiv grammatikk.

Selve argumentasjonen skriver du som en fortløpende tekst, altså ikke i stikkordsform.

Merk at du skal kommentere vesentlige utfordringer. Hvis det for eksempel er en *opplagt* skrivefeil i kildeteksten, er det ikke nødvendig å kommentere feilen. Men dersom feilen kan føre til usikkerhet om meningen eller feiltolkning, bør du drøfte hva som kan menes.

Vesentlige utfordringer

Refleksjonsteksten skal redegjøre for utfordringer som er vesentlige for den aktuelle oversettelsen.

Det vil ikke være plass til å drøfte alle utfordringer – de mest sentrale bør inkluderes.

Utfordringene kan være vesentlige av forskjellige grunner, blant annet fordi det er problematisk å finne en oversettelse av navn, termer osv., eller fordi det må tas avgjørelser om tilleggsinformasjon er nødvendig for å gjøre teksten forståelig for mottakerne. Eller det er andre årsaker.

Merk at generelle kommentarer om forskjeller mellom fremmedspråket og norsk, for eksempel bruk av store bokstaver i overskrifter eller tegnsetting i tall, ikke hører hjemme i refleksjonsteksten. Det framgår tydelig av besvarelsen om rettskrivingsreglene i målspråket er fulgt.

Vesentlige utfordringer?

Utdrag fra norsk til fremmedspråk høsten 2023:

«Han ga hjembygda en turistattraksjon Det begynte med et ønske om å skape noe. Dugnadsentusiast Kolbjørn Ove Stølen ville gi lokalsamfunnet sitt et særpreg.

– Jeg ønsket å skape en sunn aktivitet som satte Midsund på kartet. Noe som gjorde Midsund til en trivelig plass å besøke og en god plass å bo, sier 59-åringen

[...]

Ideen kom som sendt fra oven mens Stølen satt hjemme i godstolen. På skjermen gikk TV-programmet *Der ingen skulle tru at nokon kunne bu*. Ved en avsidesliggende gård i Sogn flyttet nepalske sherpaer på svære steiner i bratt lende. Med håndkraft bygde de et smykke av en trapp. «Der har vi det. En sånn skal vi ha», tenkte Stølen.»

Hva er vesentlige utfordringer her? Hvordan kan utfordringene kategoriseres under mellomoverskrifter?

Er det nødvendig med tilleggsinformasjon for noe av dette? Husk at fotnoter ikke skal brukes som forklaring. Eventuelle tillegg bør innarbeides i løpende tekst.

Eksempel på framgangsmåte

- Hvilken løsning har du valgt?
- Hvilke kilder har du brukt for å finne oversettelse? Angi kilder i løpende tekst for hver utfordring du drøfter. Følg den referansestilen du har valgt.
- Hvilke alternativer har du vurdert?
- Hvordan begrunner du valget av det alternativet du har valgt?
- Vurderer du informasjonskilden som pålitelig?

Avslutning

Avslutningen inneholder en kort oppsummering av hva du kom frem til i hoveddelen. Du bør ikke ta opp nye momenter her, og det bør fremkomme tydelig at drøftelsene er avsluttet.

- Hva er den overordnede strategien?
- Hva var de vesentligste utfordringene?
- Annet?

Referanseliste

- Viser at kandidaten har kompetanse i informasjonssøk og kan finne fram til relevante og pålitelige kilder
- Fordel å inkludere også andre kilder enn ordbøker
- Bare referanser som er benyttet i refleksjonsteksten, skal stå i referanselisten
- Referanselisten skal vise at valg av kilder (= oppslagsverk, ordbøker, nettsider etc.) er relevant og kvalitetssikret
- Kildene settes opp etter gjeldende standard (se f.eks. <http://sokogskriv.no/> eller <https://Kildekompasset.no>) – velg en stil og følg den nøye
- Generelle google-søk eller KI er ikke tilstrekkelige referanser – slike hjelpemidler skal kun føre til videre søk for å komme fram til faglige kilder

Generelle mangler ved refleksjonsteksten

- Manglende evne til å identifisere og drøfte vesentlige utfordringer
- Drøftelse uten kategorisering av utfordringer (terminologi, metaforer osv.)
- Synsing
- Liten grad av refleksjon på bakgrunn av strategi, oversettelsesoppdrag og mottaker
- Språklige svakheter: skrivereregler, staving, sviktende revisjon mv.
- Formelle krav til kommentaren ikke oppfylt (antall ord, språk, oppbygging)

Noen avsluttende råd om refleksjonsteksten

- Vis at du kan argumentere profesjonelt og systematisk.
- Gi beskrivelse og begrunnelse av valg som gjelder utfordringer ved den aktuelle teksten, ikke generelle kommentarer (som at norske rettskrivningsregler er fulgt).
- Bruk metaspråk og henvis til oversettingsteori **bare** hvis du har tilstrekkelig kompetanse innenfor disse feltene.
- Uttrykk deg presist og forståelig.
- Vis at du kan følge rettskrivningsreglene i målspråket.

Lykke til!

SISSEL RIKE
STATSAUTORISERT TRANSLATØR